אלמא לא אוקמה כר' ישמעאל דא"ר חנינא מודה היה רבי ישמעאל לענין קרבן שאינו חייב אלא חטאת אחת השתא נמי כר' יהודה לא מתוקמא דהא א"ר אליעזר מודה היה רבי יהודה לענין קרבן שאין מביא אלא חטאת אחת אלא אמר ר"ל משום בר תאומני הכא במאי עסקינן כגון שאכלן בשני תמחויין ואליבא דרבי יהושע דאמר תמחויין מחלקים גופא אכל חלב נבילה לוקה שתים חלב מוקדשין לוקה שתים רבי יהודה אומר חלב מוקדשין לוקה שלש אמר ליה רב שיזבי לרבא בשלמא לר' יהודה היינו דכתיבי קראי חקת עולם כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו וכל זר לא יאכל קדש הא תלתא לאוין אלא לרבנן מ"ט קסברי לאו דחוקת עולם בקדשים ולאו דחלב שור בחולין וצריכי דאי כתב רחמנא בקדשים הוה אמינא קדשים הוא דחמירי דאסור חלבו אבל חולין אימא לא משום הכי כתב רחמנא כל חלב שור ואי כתב כל חלב שור ה"א חלב דחולין הוא דאסור משום דלא הותר מכללו אבל חלב מוקדשין דהותר מכללו ה"א מדהותר בשרן אישתרי נמי חלבן צריכי ורבי יהודה סבר כי כתיב חלב שור בעניינא דקדשים כתיב אלא מכלל דרבנן סברי לא ילפינן דבר הלמד מעניינו לא דכ"ע [ילפינן] דבר הלמד מעניינו ובהא קמיפלגי רבי יהודה סבר למידין לאו מלאו ולאו מכרת ורבנן סברי לאו מלאו ילפינן לאו מכרת לא ילפינן (אלא לר' יהודה כל חלב וכל דם לא תאכלו למאי אתא מיבעי ליה להקיש ד)תניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב לוקה שתים אף דם לוקה שתים דברי ר' יהודה וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת ומ"ש חלב דלוקה שתים בלא היקישא דכתב ביה תרי קראי כל חלב וכל דם לא תאכלו כל חלב שור וכשב דם נמי בלאו היקישא נילקי שתים דכתיב ביה תרי לאוין כל חלב וכל דם לא תאכלו וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה אלא אימא מה חלב לוקה שלש אף דם לוקה ג' ומאי שנא חלב דלוקה שלש דכתיב ביה הלין תרי לאוין ולאו דזרות הא תלתא דם נמי איצטריך ס"ד אמינא הואיל ואיתמעיט דם מטומאה ליתמעיט מזרות קמ"ל היקישא ואלא לרבנן היקישא למאי אתא מיבעי ליה לכדתניא כל חלב וכל דם לא תאכלו מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו ואין מצטרפין זה עם זה אף דם שדמו חלוק מבשרו אוציא דם שרצים הואיל דאין דמן חלוק מבשרן מצטרפין והא מהכא נפקא מהתם נפקא וזה לכם הטמא לימד על דם השרץ והשרץ שמצטרפין זה עם זה אי לאו היקישא ס"ד אמינא ה"מ לטומאה אבל לאכילה אימא לא אשמעינן היקישא לאכילה אמר רבינא הילכך דם נחש ובשרו מצטרפין מאי קמ"ל היינו היקישא סד"א שרץ דאיתרבי לטומאה איתרבי לאכילה נחש דלא איתרבי לטומאה לא איתרבי לאכילה קמ"ל היקישא כל מילי דאין דמו חלוק מבשרו משמע אמר רבא שלש כריתות האמורות בדם למאי אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם התמצית הניחא לר' יהודה דתניא דם התמצית באזהרה ר' יהודה אומר בכרת אלא לרבנן ההיא למאי אתא ואפילו לר' יהודה כרת נפקא ליה מן כל דם דתניא רבי יהודה אומר דם מה תלמוד לומר כל דם אין לי אלא דם קדשים שהנפש יוצא בו [שהוא מכפר] דם חולין ודם התמצית מנין ת"ל כל דם אלא אימא אחד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי ואמר רבא חמשה לאוין האמורין בדם למה אחת לדם חולין ואחת לדם קדשים ואחת לדם כיסוי ואחת לדם איברין ואחת לדם התמצית א"ר אילא אכל מעשר דגן ותירוש ויצהר לוקה שלש והא אין לוקין על לאו שבכללות שאני הכא דמייתרי קראי מכדי כתב רחמנא ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך בפנים אין בחוץ לא ל"ל דכתב רחמנא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך לחלק אי מהווא ה"א ה"מ בעשה אבל בלאו אימא לא אמטו להכי כתב

קסברי רבנן לאו דחקת עולם בקדשים. דהא בעניינא דקדשים כתיב ולאו דכל חלב בחולין ולא בקדשים: ה"ג **אבל דחולין דאסור חלבו אימא לא.** והכי פירושא אבל חולין דקילי אימא לא אסיר חלבו. דאסור חלבו אימא לא כלומר אימא לא אסור חלבו ולשון הפוך הוא לשון גרסא ירושלמית: **חלב מוקדשין הותר מכללו.** דהא אליה איקרי חלב כבשים ואישתראי בשור ועז: **ור' יהודה סבר כי כתיב נמי כו'.** כדאמרן לעיל: **מכלל דרבנן לא ילפי.** בתמיה: **לאו מלאו ולאו מכרת למידין.** דבר מעניינו בין לאו מלאו כגון בעלמא גבי אבר מן החי בפ' (כל הבשר) (חולין קב.) בין לאו מכרת כגון הכא מה כרת בקדשים אף לאו בקדשים: **ורבנן סברי לאו מלאו הוא דילפינן.** כי התם אבל לאו מכרת לא ילפינן הלכך בחולין כתיב. ואף בזו הספרים משובשים וכולה גרסא ליתא: ה"ג **ת"ר כל חלב וכל דם לא תאכלו ר' יהודה אומר מה חלב לוקה שתים אף דם לוקה שתים וחכ"א אין בו אלא אזהרה אחת: מאי שנא חלב.** כלומר מ"ט כתביה לדם בהדי חלב ליכתביה באנפי נפשיה ואנא ידענא דלוקה ב' דמ"ש חלב דלוקה שתים בלא הקישא כלומר דם נמי כתיבי ב' קראי אי הוה כתיב באנפי נפשיה כגון כל דם לא תאכלו לכתוב בחקת עולם ל"ל דכתיב בהדי חלב: דם איתמעיט ממעילה כסוף כל הבשר בשחיטת חולין (דף קיז.) ואימא כי היכי דאימעיט מזרות קרבן מעילה אימעיט נמי ממלקות דזרות קמ"ל: ה"ג **ס"ד אמינא הואיל ואימעיט ממעילה אימעיט נמי מזרות קמ"ל: אלא לרבנן.** כיון דתרצינן דלר' יהודה לא בעי הקישא אלא משום זרות ורבנן פליגי עליה ואמרי אין בו אלא אזהרה אחת מכלל דסבירא להו מזרות נמי אימעיט ולדידהו הקישא ל"ל: **מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו.** שלא נאמר איסור חלב אלא בשור וכשב ועז שחלבן אסור ובשרן מותר: **ואין מצטרפין זה עם זה.** לאיסור שבה שהרי אין כאן אלא איסור החלב לבדו ואין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר: **אף דם.** אע"פ שאיסורו נוהג בטמאין ולאוי להצטרף הדם והבשר להתחייב בכזית משניהן משום טמא לא יצטרפו שנלמד דם מחלב מה החלב על כרחיה לחלקו מפרידו מלהצטרף שהרי חלוקין זה לאיסור וזה להיתר דאין איסור והיתר מצטרפים אף דם הטמאים הואיל ודמן חלוק מבשרן שיש על הדם איסור כרת משום דם מה שאין כן בבשר אינו מצטרף אפילו לענין (איסור) טמאה: **יצאו שרצים.** מדין היקש זה הואיל ואין דמן חלוק מבשרן שאינו מוזהר על דמן משום דם אלא משום שרץ כדאמרי' בפר' דם שחיטה (לקמן כא:) יצאו שרצים שאין בהן טומאה קלה כו' הילכך מצטרפין זה עם זה שהרי שם אחד להן הילכך דם נחש ובשרו מצטרפין דאין מוזהר על דמן משום דם כדאמרינן בפרק דם שחיטה (שם) שאין אזהרת דם אלא בבהמה חיה ועוף כו': **דם שרץ מהכא נפקא.** דאי ללמוד לשרץ גופיה הא כתיב אלה הטמאים לכם: **לטומאה.** לכעדשה: **לאכילה.** לכזית: **הילכך.** דאמרת כל שאין דמו חלוק מבשרו מצטרפין: **נחש נמי.** אע"ג דלאו בר טומאה הוא מצטרף דמו לבשרו לכזית לאכילה דאין מוזהרין על דמו אלא משום בשרו: **דאיתרבו לטומאה.** כדאמרן וזה לכם הטמא לימד על דם השרץ ובשרו שמצטרפין לטומאה: **ג' כריתות.** תרין באחרי מות ואחד בצו את אהרן: **ואפי' לר' יהודה.** לא נפקא ליה דם התמצית מחד מהנך כריתות: **דם.** הוה ליה למיכתב: **מה ת"ל כל דם.** באחרי מות ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יאכל כל דם ונתתי פני וגו' אין לי שיהא בכרת אלא דם קדשים שהנפש יוצאה בו שמתכפר בו שראוי לכפרה על המזבח דהא כפרה כתיבא הכא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר והני הוא דראוין לכפרה: **דם חולין ודם התמצית.** לקדשים דאינם ראוין לכפרה כדאמרינן בסוף תמיד נשחט בפסחים (דף סה.): **אלא.** לעולם רבנן דלא נפקא לחולין מריבויא דקרא דכל ואע"ג דלית להו כרת בדם התמצית מיבעי להו חד כרת לדם כיסוי לדם חיה ועוף שכיסהו ומתגלה סד"א בטלה אגב ארעא ואי הדר אכלה עפרא בעלמא הוא ולא ליחייב קמ"ל: **ה' לאוין.** הנך דלא אתו לדרשה חד (ויקרא ג) דחקת עולם וחד בצו את אהרן (שם ז) כל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם וחד באחרי מות (שם יז) דם כל בשר לא תאכלו וחד בראה אנכי (דברים יב) לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים הרי ה' ודכתיב לעיל מיניה לא תאכל הנפש עם הבשר באבר מן החי משתעי ודכתיב בתריה לא תאכלנו מוקמינן בפרק כל הבשר בשחיטת חולין (דף קטו:) אזהרה לבשר בחלב ועוד כתיב בראה אנכי רק את דמו לא תאכלו ומוקמינן ליה בפרק שני דבכורות (דף טו.) לחלב פסולי המוקדשים ודכתיב באחרי מות כל נפש מכם לא תאכל דם מוקים ליה בתורת כהנים להזהיר גדולים על הקטנים: **א"ר אילא אכל מעשר.** שני של דגן ותירוש ויצהר לוקה ג' משום לא תוכל לאכול בשעריך וגו': **בעשה.** לאו הבא מכלל עשה עשה: **באכלו לא תוכל לאכלם.** דהא איירי לעיל עולותיכם וזבחיכם מעשרותיכם וגו': **לחם וקלי וכרמל.** לפני העומר: **קלי.** שנתייבש בתנור: **כרמל.** שנתמולל ביד ולא הובהב באור: קלי וכרמל איתנהו בעייהו דלא טחנן: **קלי נחרבה.** במנחת העומר דכתיב גביה (ויקרא ב) קלוי באש ואף על גב דבההוא קרא כתיב כרמל לא הוכשר אלא על ידי האור כדאמרינן במנחות (דף סו:) אבוב של קליות היה שם מנוקב ככברה שיהא האור שולט בכולן ולשון כרמל רך ומל (שם) רך שנמלל:

תוספות מודה רבי יהודה לענין קרבן. אע"ג דלעיל אמר כ"מ שיש בו לאוין וכרת אחת חילוק חטאות ביניהן היינו דוקא גבי דברים כגון סך ומפטם אבל גבי דבר אחד לא אמר חילוק: **דם** נמי לילקי ג'. תימה ל"ל למימר כלאו דזרות כלאו מפטמת ביה דחד כתיב ביה טפי כל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם ומן היקישא יש עוד שנים מה חלב לוקה ב' אף דם כו' וא"כ בלא זרות איכא תלתא: ה"מ לענין טומאה. דחמיר דשיעורו כבעדשה אבל לענין אכילה דבכזית אימא לא תיתי הקישא דנימא הקישא ותיתוק מזה לכם הטמא ולגמר טומאה מאכילה: **אלא** אימא חד לחולין. ולר' יהודה נמי חד לקדשים ודם התמצית וחד לדם חולין וחד לדם כסוי ובגמרא דקתני דם חולין ודם התמצית מנין לאו דוקא דליכא תרוייהו מחד קרא דכל: **לדם** כיסוי. איצטריך קרא דלא נימא לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים דמשמע הא אין נשפך אין מכסין עליו קמ"ל:

עין משפט נר מצוה

תורה אור השלם

1. חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ג יז
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ: ויקרא ז כג
3. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ: ויקרא כב י
4. וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה: ויקרא ז כו
5. וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט
6. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג
7. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: דברים יב יז

שיטה מקובצת

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

מוסף רש"י

רבינו גרשום

בהדדי וליה בהו חילוק: אמר רב ספא. קסבר ריש לקיש דהא חלוקין הן במיתות מות יומתו חלוקין הן לחטאות אי הוי מעשה בירעוני: ור' יוחנן. אמר לך חלוקה דמיתה לא הויא חלוקה בקרבן דחטאת אמאי אתי על לאו. חלוקה דלאו אי הוו בהו תרי לאוין הויא חלוקה לקרבן השתא כיון דליה להו אלא לאו אחד ושני מיתות חלוקה דמיתה לא הויא חלוקה. דמאחר שמת אינו חוזר ומת ולהכי תני לה לתרוייהו דסד"א לא לימות עד דעביד תרוייהו קמ"ל דהוי דעביד תרוייהו חייב סקילה: ור' יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל דמשום ההוא טעמא